«تەۋرات 8-قىسىم»

«رۇت»

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 8-قىسىم

«رۇت»

كىرىش سۆز

ئارقا كۆرۈنۈشى

تەۋراتنىڭ «رۇت» دېگەن قىسمى «باتۇر ھاكىملار» دەۋرىدە ئۆتكەن يەھۇدىي بولمىغان رۇت ۋە ئۇنى قوبۇل قىلغان يەھۇدىي ئائىلىسى توغرىسىدىكى خاتىرىدۇر. بىز «باتۇر ھاكىملار»نىڭ «قوشۇمچە سۆز»دە دېگىنىمىزدەك: ««باتۇر ھاكىملار»دا خاتىرىلەنگەن چۈشكۈنلۈك ھەم پاجىئەلەردىن ئىسرائىل خەلقىنىڭ ھەممىسىنى قاراڭغۇلۇق ۋە زۇلمەت-غەپلەت ئىچىدە ياشاۋاتقان، دەپ خۇلاسىگە كېلىشىمىز مۇمكىن. شۇنىڭ ئۈچۈن بىز «باتۇر ھاكىملار» دېگەن تارىخ بىلەن زاماندىش بولغان «رۇت» دېگەن خاتىرىدىكى گۈزەل تارىخنى ئوقۇغىنىمىزدا، كۆڭلىمىز كۆتۈرۈلىدۇ. چۈنكى «رۇت» دېگەن تارىختا بىر ئائىلە ئىچىدە بولغان ئۆزئارا مېھىر-مۇھەببەت، ساداقەتلىك ۋە ھۆرمەت-ئىززەتنى كۆرەلەيمىز. مۇشۇ تارىخ بىزگە خۇدانىڭ كەلگۈسىدە ئىسرائىلغا نىسبەتەن نىمە پىلانلىرى بارلىقىنى كۆرسىتىدۇ».

مەزكۇر تارىخ خۇدا پاجىئەنى شاد-خۇراملىققا ئايلاندۇرغان بىر تارىختۇر. مۇشۇ دەۋردە ئىسرائىل قەھەتچىلىك ئاپىتىگە ئۇچرايدۇ. خۇدانىڭ ئىسرائىل بىلەن بولغان ئەھدىسىگە قارىغاندا، بۇ ھېچقانداق «تاسادىپىي ئىش» ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ ئۆزىگە ۋاپاسىز بىر خەلقنىڭ ئۈستىگە يۈرگۈزگەن ھۆكۈمىدىن ئىبارەت ئىدى

(قەھەتچىلىك بولسا «خۇدانىڭ جازا-تەربىيىسىنىڭ بەش باسقۇچى»نىڭ ئىككىنچى باسقۇچىنىڭ بىر قىسمى ئىدى. «باتۇر ھاكىملار»دىكى «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە، «خۇدانىڭ جازا-تەربىيىسىنىڭ بەش باسقۇچى» ئۈستىدە توختالغىنىدۇق). ئىسرائىللىق ئەلىمەلەك دېگەن كىشى ئائىلىسى بىلەن جان بېقىشقا ئۆز يۇرتىنى تەرك ئېتىپ موئاب زېمىنىغا باردۇ ۋە موئابنىڭ شەھەرلىرىدە تۇرماي، بەلكى سەھراسىغا بېرىپ تۇردۇ.

موئابىيلار لۇتنىڭ ئەۋلادلىرى ئىدى؛ ئۇلارنىڭ ئەجدادى لۇت ئەسلىدە ئىسرائىلنىڭ ئەجدادى ئىبراھىمنىڭ دۇئا-تىلاۋەتلىرى ئارقىلىق خۇدانىڭ جازالىشىدىن قۇتقۇزۇلغان بولغاچقا، ئىسرائىل خەلقىگە دوست بولۇشى كېرەك بولاتتى («يار.» 18-19-باب؛ موئابنىڭ كېلىپ چىقىشى توغرۇلۇق 30:19-38نى كۆرۈڭ). ھالبۇكى، ئەكسىچە موئاب ئىسرائىلغا ھەسەتخورلۇق قىلىپ («چۆل.» 22-25-بابلار)، ئىسرائىل ئاجىز بولغان ۋاقىتلاردا دائىم ئۇلارغا ھۇجۇم قىلىپ بۇلاڭ-تالاڭ قىلاتتى («ھاك.» 3-باب، «1سام.» 9:12). ئۇنىڭ ئۈستىگە، موئابىيلار «كېموش» دېگەن بۇتقا چوقۇنغۇچى بۇتپەرەسلەر ئىدى؛ ئۇلارنىڭ بۇ «ئىلاھ»ى موئابىتكىلەردىن «ئىنسان قۇربانلىقى» ۋە كۆپ باشقا يىرگىنچلىك ئىشلارنى «تەلەپ قىلاتتى» (15:1، «1پاد.» 11:7، «2پاد.» 27:3).

يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان ئۆچمەنلىك ۋە يىرگىنچلىك بۇتپەرەسلىك تۈپەيلىدىن ئەلىمەلەك ۋە ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ موئابىيلار ئارىسىدا كۈن ئۆتكۈزۈشى ئىنتايىن تەسكە توختىغان بولسا كېرەك. بۇنىڭدىن ئۇلارنىڭ موئابنىڭ شەھەرلىرىنىڭ بىرىدە تۇرماي، بەلكى سەھرادا تۇرۇشىنىڭ سەۋەبىنى چۈشىنىۋېلىش تەس ئەمەس.

ئەلىمەلەك نامەلۇم بىر ئىش سەۋەبىدىن موئابتا ئۆلىدۇ؛ ئۇنىڭ ئىككى ئوغلى ماھلون ۋە كىلىيون موئابلىق قىزلاردىن خوتۇن ئالىدۇ. مەلۇم بىر ۋاقىتتىن كېيىن ۋە يەنە نامەلۇم بىر سەۋەبتىن ماھلون ۋە كىلىيونمۇ قازا قىلىدۇ. لېكىن كۈتمىگەن يەردىن، ئۇلار ئەمرىگە ئالغان ئىككى ئايال قېيىنئانىسى نائومىغا ۋاپادار ۋە مېھرىبان بولۇپ چىقىدۇ. نائومى (بەلكىم ئىسرائىل زېمىنىدىن ئايرىلغان ۋاقىتىدىن ئون يىل ئۆتكەندىن كېيىن) ئىسرائىل زېمىنىغا قايتىشنى قارار قىلىدۇ؛ رۇت بولسا ئۆز ئائىلىسى، ۋەتىنى ۋە خەلقىدىن ۋاز كېچىپ نائومىغا يار-يۆلەكتە بولۇشقا ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ بىرگە قايتىشقا نىيەت باغلايدۇ. ئۇنىڭ بۇ ئەھمىيەتلىك قارارى تولىمۇ

ئۇلۇغ نەتىجىلەرنى ئېلىپ كېلىدۇ. رۇت داۋۇت پادىشاھنىڭ ئەجدادى، شۇنىڭدەك مەسىھنىڭ ئەجدادى بولۇپ چىقىدۇ.

«ھەمجەمەت قۇتقۇزغۇچى» ياكى «ھەمجەمەت نىجاتكار»

بۇ تارىخنىڭ بىر نۇقتىسىنى سەل تەپسىلىيرەك چۈشەندۈرۈش كېرەك. مۇساغا تاپشۇرۇلغان قانۇن بويىچە، بىرسى نامراتلىشىپ قەرزدار بولۇپ قېلىپ، ئۆز يەرلىرىنى سېتىشقا، ھەتتا ئۆزى ياكى ئائىلىسىدىكىلەرنى قۇللۇققا سېتىشقا مەجبۇر بولغاندا، بۇنداق سودا-سېتىق مۇددىتى «ئازادلىق يىلى» (يەنى «كاناي-بۇرغا چالىدىغان يىلى»، «شادلىق يىلى»، ھەر 50-يىلى)غىچە بولاتتى («لاۋىيلار» 10:25-55نى كۆرۈڭ). شۇ يىلدا بارلىق تەۋەلىكلەر ئەسلىدىكى ئىگىسىگە ياكى (ئۇ ئالەمدىن ئۆتكەن بولسا) ئەڭ يېقىن تۇغقىنىغا قايتۇرۇلۇشى كېرەك ئىدى. ھالبۇكى، «ئازادلىق يىلى»دىن ئىلگىرى نامرات كىشىنىڭ مەلۇم بىر تۇغقىنىنىڭ ئۇنى ياكى ئائىلىسىنى نامراتلىقتىن قۇتقۇزۇش نىيىتى بولسا، ئۇنداقتا ئۇلارنىڭ يېرىنى قايتۇرۇپ سېتىۋېلىش ھوقۇقى بار ئىدى؛ ئائىلىسى قۇللۇقتا بولسا ئۇلارنى قۇللۇقتىن ھۆر قىلىپ سېتىۋېلىش ھوقۇقى بار ئىدى. قانۇن بويىچە باھاسى ئادىل بولسا ھېچكىم ھېلىقى تۇغقاننىڭ بۇ يولىنى توسالمايتتى. ئىبرانىي تىلىدا بۇنداق تۇغقىنىنى سۈپەتلەيدىغان سۆز «گوئېل» دېيىلەتتى؛ بىز «گوئېل»نى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلغاندا «ھەمجەمەت قۇتقۇزغۇچى» ياكى «ھەمجەمەت نىجاتكار» دېگەننى تاللىۋالدۇق.

ئائىلىنىڭ بىر ئەزاسى باشقىلار تەرىپىدىن مەلۇم زەخمىگە ئۇچرىغان ياكى ئەجەللىك بىر زەربە بىلەن ئۆلگەن بولۇپ، پاكىتى تولۇق بولسا، شۇ ئائىلىنىڭ ئەزاسىغا «ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچى»لىق رولىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشقا رازى بولغان بىر تۇغقىنىنىڭ جاۋابكاردىن زىياننى تۆلىتىۋېلىش ھوقۇقى بار ئىدى («قان.» 13-1:19، «يە.» 1:20-9).

نائومى ۋە رۇت پەلەستىن (قانائان) زېمىنىغا قايتقاندا بەلكىم تولىمۇ يوقسۇل بولسا كېرەك. ئۇلارنىڭ بەختىگە يارىشا، ئۇلارغا تۇغقان بولغان بىرسى، يەنى بوئاز

ئىسمىلىك بىر كىشى ئۇلارغا ھەر تەرەپتىن «ھەمجەمەت نىجاتكار» بولۇشقا رازى بولىدۇ.

بۇ ئىشلار توغرىسىدا «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە توختىلىمىز.

مەزمۇنلار ۋە چوڭ تېمىلار: –

(1) بىر قېيىنئانا ئۇچرىغان كۈلپەت؛ ئەلمەلەك ئائىلىسىنىڭ موئابقا بېرىشى (5-1:1)

(2) بىر كېلىننىڭ ۋاپادارلىقى؛ نائومى بىلەن رۇتنىڭ بىرگە بەيت-لەھەمگە قايتىپ كېلىشى (22-6:1)

(3) «ھەمجەمەت نىجاتكار»نىڭ مېھىر-مۇھەببىتى: –

(ئا) رۇتنىڭ «تاسادىپىيلىقتىن» بوئازنىڭ ئېتىزىدا باشاق تېرىشى (2-باب)

(ئە) رۇتنىڭ خامانغا بېرىپ، بوئاز بىلەن كۆرۈشۈشى (3-باب)

(ب) بوئازنىڭ رۇتنى نىكاھىغا ئېلىشى (12-1:4)

(4) پادىشاھ داۋۇتنىڭ نەسەبنامىسى: داۋۇت پادىشاھ بوئاز بىلەن رۇتنىڭ ئەۋلادىدۇر (22-13:4)

«رۇت»

ئەلىمەلەك ئائىلىسىنىڭ موئابقا بېرىشى

1

1 باتۇر ھاكىملار ھۆكۈم سۈرگەن مەزگىلدە(1) شۇنداق بولدىكى، زېمىندا ئاچارچىلىق يۈز بەردى. شۇ ۋاقىتتا بىر ئادەم ئايالى ۋە ئىككى ئوغلىنى ئېلىپ يەھۇدا زېمىنىدىكى بەيت-لەھەمدىن چىقىپ، موئابنىڭ سەھرالىرىدا بىر مەزگىل تۇرۇپ كېلىشكە باردى(2). 2 ئۇ كىشىنىڭ ئىسمى ئەلىمەلەك، ئايالىنىڭ ئىسمى نائومى، ئىككى ئوغلىنىڭ ئىسمى ماھلون بىلەن كىلىيون ئىدى. ئۇلار بەيت-لەھەمدە ئولتۇرۇقلۇق، ئەفرات جەمەتىدىن ئىدى. ئۇلار موئابنىڭ سەھراسىغا كېلىپ شۇ يەردە ئولتۇراقلاشتى. 3 كېيىن نائومىنىڭ ئېرى ئەلىمەلەك ئۆلدى؛ ئايالى ئىككى ئوغلى بىلەن قالدى. 4 ئۇلار موئاب قىزلىرىدىن ئۆزلىرىگە خوتۇن ئالدى. بىرىنىڭ ئېتى ئورپاھ، يەنە بىرىنىڭ ئېتى رۇت ئىدى. ئۇلار شۇ يەردە ئون يىلدەك تۇردى.
5 ماھلون بىلەن كىلىيون ھەر ئىككىسى ئۆلدى؛ شۇنىڭ بىلەن ئاپىسى ئېرى ھەم ئوغۇللىرىدىن ئايرىلىپ يالغۇز قالدى.

نائومى بىلەن رۇتنىڭ بەيت-لەھەمگە قايتىپ كېلىشى

6 شۇنىڭ بىلەن ئايال ئىككى كېلىنى بىلەن قوپۇپ موئابنىڭ سەھراسىدىن قايتىپ كەتمەكچى بولدى؛ چۈنكى ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز خەلقىنى يوقلاپ،

---

1 ئىبرانىي تىلىدا «كۈنلەردە».

2 ئىبرانىي تىلىدا «ئېتىزلىقلىرىدا». موئابتىكىلەر يەھۇدىيلارغا ئۆچ ئىدى. بۇ ئەلىمەلەك ۋە ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ موئابنىڭ شەھەرلىرىگە ئەمەس، بەلكى سەھراسىغا بېرىشىنىڭ بىر سەۋەبى بولسا كېرەك.

ئاشلىق بەرگەنلىكى توغرىسىدىكى خەۋەرنى موئابنىڭ سەھراسىدا تۇرۇپ
ئاڭلىغانىدى. 7 شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىككى كېلىنى بىلەن بىللە تۇرغان يېرىدىن
چىقىپ، يەھۇدا زېمىنىغا قايتىشقا يولغا چىقتى. 8 نائومى ئىككى كېلىنىگە: ــ
ھەر ئىككىڭلار قايتىپ ئۆز ئاناڭلارنىڭ ئۆيىگە بېرىڭلار. سىلەرنىڭ مەرھۇملارغا
ۋە ماڭا مېھرىبانلىق كۆرسەتكىنىڭلاردەك پەرۋەردىگارمۇ سىلەرگە مېھرىبانلىق
كۆرسەتكەي! 9 پەرۋەردىگار سىلەر ئىككىڭلارنى ئۆز ئېرىڭلارنىڭ ئۆيىدە ئارام
تاپقۇزغاي! ــ دەپ، ئۇلارنى سۆيۈپ قويدى. ئۇلار ھۆركىرەپ يىغلىشىپ
10 ئۇنىڭغا: ــ ياق، بىز چوقۇم سېنىڭ بىلەن تەڭ ئۆز خەلقىڭنىڭ يېنىغا
قايتىمىز، ــ دېيىشتى.
11 لېكىن نائومى: ــ يېنىپ كېتىڭلار، ئەي قىزلىرىم! نېمىشقا مېنىڭ
بىلەن بارماقچىسىلەر؟ قورسىقىمدا سىلەرگە ئەر بولغۇدەك ئوغۇللار بارمۇ؟
12 يېنىپ كېتىڭلار، ئەي قىزلىرىم! چۈنكى مەن قېرىپ كەتكەچكە، ئەرگە
تېگىشكە يارىمايمەن. دەرھەقىقەتەن بۈگۈن كېچە بىر ئەرلىك بولۇشقا، شۇنداقلا
ئوغۇللۇق بولۇشقا ئۈمىد بار دېگەندىمۇ، 13 ئۇلار يېگىت بولغۇچە سەۋر قىلىپ
تۇراتتىڭلارمۇ؟ ئۇلارنى دەپ باشقا ئەرگە تەگمەي ساقلاپ تۇراتتىڭلارمۇ؟ ياق،
بولمايدۇ، قىزلىرىم! چۈنكى پەرۋەردىگارنىڭ قولى ماڭا قارشى بولۇپ مېنى
ئازابلايدىغىنى ئۈچۈن، مەن تارتىدىغان دەرد-ئەلەم سىلەرنىڭكىدىن تېخىمۇ
ئېغىر بولىدۇ، ــ دېدى[3].
14 ئۇلار يەنە ھۆركىرەپ يىغلاشتى. ئورپاھ قېيىنئانىسىنى سۆيۈپ خوشلاشتى،
لېكىن رۇت ئۇنى چىڭ قۇچاقلاپ تۇرۇۋالدى. 15 نائومى ئۇنىڭغا: ــ مانا، كېلىن
سىڭلىڭ ئۆز خەلقى بىلەن ئىلاھلىرىنىڭ يېنىغا يېنىپ كەتتى! سەنمۇ كېلىن
سىڭلىڭنىڭ كەينىدىن يېنىپ كەتكىن! ــ دېدى.

---

[3] گەرچە رۇت بىلەن ئورپاھ ھەر ئىككىسى ئېرىدىن ئايرىلىش ئازابىنى تارتقان تۇل خوتۇنلار بولسىمۇ، نائومىنىڭ ئازابى تېخىمۇ ئېغىر ئىدى؛ ئۇنىڭ ئېرىدىن ھەم ئىككى ئوغلىدىن ئايرىلىپ قېلىش ئازابى بار ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئۇ ئىككى كېلىنىنىڭ ئۆزىدەك ياقا يۇرتتا تۇل بولۇپ تۇرۇش دەردىنى تارتىشىنى خالىمايتتى.
بۇ سۆزنىڭ يەنە ئىككى تەرجىمىسى بار: «مەن سىلەر ئۈچۈن (تۇل قالغانلىقىڭلاردىن) ئىنتايىن ئازابلىنىمەن» ياكى «مېنىڭ دەرد-ئەلىمىم سىلەرگە بەك ئېغىر يۈك بولۇپ قالدى، سىلەر كۆتۈرەلمەيسىلەر».

16 لېكىن رۇت جاۋابەن: ــ مېنىڭ سېنىڭ يېنىڭدىن كېتىشىمنى ۋە ساڭا
ئەگىشىش نىيىتىمدىن يېنىشنى ئۆتۈنمە؛ چۈنكى سەن نەگە بارساڭ مەنمۇ
شۇ يەرگە بارىمەن؛ سەن نەدە قونساڭ مەنمۇ شۇ يەردە قونىمەن؛ سېنىڭ
خەلقىڭ مېنىڭمۇ خەلقىمدۇر ۋە سېنىڭ خۇدايىڭ مېنىڭمۇ خۇدايىمدۇر.
17 سەن نەدە ئۆلسەڭ مەنمۇ شۇ يەردە ئۆلىمەن ۋە شۇ يەردە ياتىمەن؛ ئۆلۈمدىن
باشقىسى مېنى سەندىن ئايرىۋەتسە پەرۋەردىگار مېنى ئۇرسۇن ھەم ئۇنىڭدىن
ئاشۇرۇپ جازالىسۇن![4] ــ دېدى .
18 نائومى ئۇنىڭ ئۆزىگە ئەگىشىپ بېرىشقا قەتئىي نىيەت قىلغىنىنى
كۆرۈپ، ئۇنىڭغا يەنە ئېغىز ئاچمىدى.
19 ئىككىسى مېڭىپ بەيت-لەھەمگە يېتىپ كەلدى. شۇنداق بولدىكى،
ئۇلار بەيت-لەھەمگە يېتىپ كەلگىنىدە پۈتكۈل شەھەردىكىلەر ئۇلارنى كۆرۈپ
زىلزىلىگە كەلدى. ئاياللار بولسا: ــ بۇ راستتىنلا نائومىمىدۇ؟ ــ دېيىشتى.
20 ئۇ ئۇلارغا جاۋابەن: ــ مېنى نائومى دېمەي، بەلكى «مارا» دەڭلار[5]؛
چۈنكى ھەممىگە قادىر ماڭا زەرداب يۇتقۇزدى. 21 توققۇزۇم تەل ھالەتتە بۇ
يەردىن چىقتىم؛ لېكىن پەرۋەردىگار مېنى قۇرۇق قايتقۇزدى. پەرۋەردىگار مېنى
ئەيىبلەپ گۇۋاھلىق بەردى[6]، ھەممىگە قادىر مېنى خارلىغانىكەن، نېمىشقا
مېنى نائومى دەيسىلەر؟ ــ دېدى.
22 شۇنداق قىلىپ نائومى بىلەن كېلىنى موئاب قىزى رۇت موئابنىڭ
سەھراسىدىن قايتىپ كەلدى؛ ئۇلار ئىككىسى بەيت-لەھەمگە يېتىپ
كېلىشى بىلەن تەڭ ئارپا ئورمىسى باشلانغانىدى.

---

4 ئىبرانىي تىلىدا: «... پەرۋەردىگار ماڭىمۇ شۇنداق قىلسۇن ۋە ئۇنىڭدىن ئاشۇرۇپ قىلسۇن!»

5 «نائومى» دېگەنىنىڭ مەنىسى: «يېقىملىق»، «كۆڭۈللۈك»، «ھۇزۇزلۇق»؛ «مارا» بولسا «ئاچچىق»، «ئەلەملىك», «زەردابلىق» دېگەن مەنىدە.

6 ياكى «پەرۋەردىگار ماڭا قارشى چىقتى» ياكى «مېنى ئازابلىدى». بۇ سۆزلەر توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە ئازراق توختىلىمىز.

رۇتنىڭ بوئازنىڭ ئېتىزىدا باشاق تېرىشى

2 1 نائومىنىڭ ئېرىگە تۇغقان كېلىدىغان بوئاز ئىسىملىك بىر ئادەم
بار ئىدى. ئۇ ئەلىمەلەكنىڭ جەمەتىدىن بولۇپ، ئىنتايىن باي ئادەم
ئىدى. 2 موئاب قىزى رۇت نائومىغا: ــ مەن ئېتىزلىققا باراي، بىرەركىمنىڭ
نەزىرىدە ئىلتىپات تېپىپ، ئۇنىڭ كەينىدىن مېڭىپ ئارپا باشاقلىرىنى
تەرسەم؟ ــ دېدى.
ئۇ ئۇنىڭغا: ــ بارغىن، ئەي قىزىم، دېدى[7].
3 شۇنىڭ بىلەن ئۇ چىقىپ ئېتىزلىقلارغا كېلىپ، ئۇ يەردە ئورمىچىلارنىڭ
كەينىدىن باشاق تەردى. بەختىگە يارىشا، دەل ئۇ كەلگەن ئېتىزلىق
ئەلىمەلەكنىڭ جەمەتى بولغان بوئازنىڭ ئېتىزلىقلىرى ئىدى.

4 مانا، ئۇ ۋاقىتتا بوئاز بەيت-لەھەمدىن چىقىپ كېلىپ، ئورمىچىلار بىلەن
سالاملىشىپ: ــ پەرۋەردىگار سىلەر بىلەن بىللە بولغاي! ــ دېدى.
ئۇلار ئۇنىڭغا جاۋابەن: ــ پەرۋەردىگار ساڭا بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلغاي!
ــ دېدى.
5 بوئاز ئورمىچىلارنىڭ ئۈستىگە نازارەتكە قويۇلغان خىزمەتكارىدىن[8]: بۇ
ياش چوكان كىمنىڭ قىزى بولىدۇ؟[9] ــ دەپ سورىدى.
6 ئورمىچىلارنىڭ ئۈستىگە قويۇلغان خىزمەتكار جاۋاب بېرىپ: ــ بۇ نائومى
بىلەن بىللە موئابنىڭ سەھراسىدىن قايتىپ كەلگەن موئابىي چوكان بولىدۇ. 7
ئۇ: «ئورمىچىلارنىڭ كەينىدىن ئۆنچىلەرنىڭ ئارىسىدىكى چېچىلىپ كەتكەن

---

7 تەۋرات قانۇنى بويىچە نامرات كىشىلەر ۋە ياقا يۇرتلۇقلارنىڭ ئورمىچىلارنىڭ ئارقىسىدىن چېچىلىپ كەتكەن باشاقلارنى تېرىشىگە رۇخسەت بېرىلىشى كېرەك («لاۋ.» 9:19-10نى كۆرۈڭ). گەرچە نائومىنىڭ ئۆزىنىڭ بىر پارچە ئېتىزى بار بولسىمۇ (3:4)، ئۇنىڭغا شۇ پەسىلدە بىرنەرسە تېرىلمىغانىدى. رۇت مۇشۇ ئىلتىماسى بىلەن نائومىنى «باشاق تېرىش» خىجالەتچىلىكىدىن قۇتقۇزىدۇ.

8 ئىبرانىي تىلىدا «يىگىتىدىن».

9 شۇ چاغدا رۇت تېخى تۇل بولغاچقا، شۇنىڭغا يارىشا ئالاھىدە كىيىملىرىنى كىيىۋاتقان ئىدى. 3:3نى ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

باشاقلارنى تېرىۋالايمۇ؟» دەپ تەلەپ قىلدى. ئاندىن ئۇ كېلىپ ئەتىگەندىن
هازىرغىچە ئىشلەۋاتىدۇ؛ ئۇ پەقەت كەپىدە[10] بىرئاز دەم ئالدى، ــ دېدى.
8 بوئاز رۇتقا: ــ ئەي قىزىم، ئاڭلاۋاتامسەن؟! سەن باشاق تەرگىلى باشقا
بىر كىمنىڭ ئېتىزلىقىغا بارمىغىن، بۇ يەردىنمۇ كەتمە، مېنىڭ دېدەكلىرىم
بىلەن بىرگە مۇشۇ يەردە تۇرغىن[11]. 9 دىققەت قىلغىن، قايسى ئېتىزدا
ئورما ئورغان بولسا، دېدەكلەرگە ئەگىشىپ بارغىن. مەن يىگىتلەرگە:
ئۇنىڭغا چېقىلماڭلار، دەپ تاپىلاپ قويدۇم! ئەگەر ئۇسساپ قالساڭ بېرىپ،
ئىدىشلاردىن يىگىتلىرىم قۇدۇقتىن تارتقان سۇدىن ئىچكىن، ــ دېدى.

10 رۇت ئۆزىنى يەرگە ئېتىپ تىزلىنىپ، بېشىنى يەرگە تەگكۈزۈپ تەزىم
قىلىپ، ئۇنىڭغا: ــ مەن بىر بىگانە تۇرسام، نېمىشقا ماڭا شۇنچە غەمخورلۇق
قىلغۇدەك نەزىرىڭدە شۇنچىلىك ئىلتىپات تاپقانمەن؟ ــ دېدى.
11 بوئاز ئۇنىڭغا جاۋابەن: ــ ئېرىڭ ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن قېيىنئاناڭغا
قىلغانلىرىڭنىڭ هەممىسى، شۇنداقلا سېنىڭ ئاتا-ئاناڭنى ۋە ئۆز ۋەتىنىڭدىن
قانداق ئايرىلىپ، سەن بۇرۇن تونۇمايدىغان بىر خەلقنىڭ ئارىسىغا كەلگىنىڭ
ماڭا پۈتۈنلەي ئايان بولدى؛ 12 پەرۋەردىگار قىلغىنىڭغا مۇۋاپىق ساڭا ياندۇرغاي،
سەن قاناتلىرىنىڭ تېگىدە پاناھ ئىزدىگەن ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگار
تەرىپىدىن ساڭا ئۇنىڭ تولۇق ئىنئامى بېرىلگەي، دېدى.
13 رۇت جاۋابەن: ــ ئەي خوجام، نەزىرىڭدە ئىلتىپات تاپقايمەن؛ مەن
سېنىڭ دېدىكىڭ بولۇشقىمۇ يارىمىساممۇ، سەن ماڭا تەسەللى بېرىپ،
دېدىكىڭگە مېھرىبانە سۆزلەرنى قىلدىڭ[12]، ــ دېدى.
14 تاماق ۋاقتىدا بوئاز ئۇنىڭغا: ــ قېنى، بۇياققا كەلگىن،ناندىن يە،ناننى
سىركىگە تۆگۈرگىن! ــ دېدى. رۇت ئورمىچىلارنىڭ يېنىغا كېلىپ ئولتۇردى؛

10 ئىبرانيي تىلىدا «ئۆيدە». ئورما مەزگىلىدە ئورمىچىلار بەلكىم ئېتىزلىقتا دەم ئېلىشقا ۋاقىتلىق كەپە سالغان بولسا كېرەك.

11 دېدەكلەرنىڭ ئىشى بەلكىم ئارپا پايلىرىنى يىغىپ ئۆنچە قىلىش ئىدى. رۇت «ئۇلارنىڭ قېشىدا» ئىشلىسە كۆپرەك باشاقلارنى تېرەلەيتتى، ئەلۋەتتە.

12 ئىبرانيي تىلىدا «دېدەك»نى تەسۋىرلەيدىغان ئىككى سۆز بار. رۇت بۇ ئايەتتە بۇلاردىن ئەڭ تۆۋەن ئورۇننى كۆرسىتىدىغان سۆزنى ئىشلىتىپ ئۆزىنى تەسۋىرلەيدۇ.

بوئاز قوماچتىن ئېلىپ ئۇنىڭغا تۇتتى. ئۇ ئۇنىڭدىن تويغۇچە يېدى ۋە يەنە
ئازراق ئاشۇرۇپ قويدى.
15 ئۇ باشاق تەرگىلى قوپقاندا، بوئاز يىگىتلىرىگە بۇيرۇپ: ــ ئۇنى ھەتتا
ئۆنچىلەرنىڭ ئارىسىدا باشاق تەرگىلى قويۇڭلار، ئۇنى ھېچ خىجالەتتە
قالدۇرماڭلار. 16 ھەتتا ھەم ئۇنىڭ ئۈچۈن ئازراق باشاقلارنى ئۆنچىلەردىن ئەتەي
ئايرىپ، ئۇنىڭغا تەرگىلى چۈشۈرۈپ قويۇڭلار، ئۇنى ھېچ ئەيىبلىمەڭلار، دېدى.
17 شۇنداق قىلىپ ئۇ كەچكىچە ئېتىزلىقتا باشاق تەردى، تېرىۋالغانلىرىنى
سوققاندا، تەخمىنەن بىر ئەفاھ ئارپا چىقتى(13). 18 ئاندىن ئۇ ئارپىسىنى
ئېلىپ، شەھەرگە كىردى، قېينئانىسى ئۇنىڭ تەرگەن ئارپىسىنى كۆردى؛ ئۇ
يەنە ئۇ يەپ تويۇنغاندىن كېيىن ساقلاپ قويغىنىنى چىقىرىپ ئۇنىڭغا بەردى.
19 قېينئانىسى ئۇنىڭغا: ــ سەن بۈگۈن نەدە باشاق تەردىڭ، نەدە ئىشلىدىڭ؟
ساڭا غەمخورلۇق قىلغان شۇ كىشىگە بەخت-بەرىكەت ئاتا قىلىنغاي! ــ
دېدى.
ئۇ قېينئانىسىغا كىمنىڭكىدە ئىش قىلغىنىنى ئېيتىپ: ــ مەن بۈگۈن
ئىشلىگەن ئېتىزنىڭ ئىگىسىنىڭ ئىسمى بوئاز ئىكەن، دېدى.
20 نائومى كېلىنىگە: ــ تىرىكلەرگىمۇ، ئۆلگەنلەرگىمۇ مېھرىبانلىق قىلىشتىن
باش تارتمىغان كىشى پەرۋەردىگاردىن بەخت-بەرىكەت كۆرگەي! ــ دېدى.
ئاندىن نائومى ئۇنىڭغا يەنە: ــ ئۇ ئادەم بىزنىڭ يېقىن تۇغقىنىمىزدۇر، ئۇ بىزنى
قۇتقۇزالايدىغان ھەمجەمەتلەردىن بىرىدۇر(14)، ــ دېدى.

[13] بىر ئەفاھ ئارپا تەخمىنەن 15 كىلوگرامچە ئىدى.

[14] «بىزنى قۇتقۇزالايدىغان ھەمجەمەتلەردىن بىرى» («‹ھەمجەمەت-نىجاتكار›ىمىزدىن بىرى» ياكى «‹ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچى›ىمىزدىن بىرى») ــ بۇ ئىبرانىي تىلىدا «گوئېل» دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. بۇ سۆزنىڭ ئالاھىدە مەنىسى بار. بىرسى نامراتلىقتىن ئۆزىنى قۇللۇققا سېتىۋەتكەن بولسا ياكى باشقا قىيىن ئەھۋالغا ئۇچراپ مال-مۈلۈكىنى ساتقان بولسا، مۇسا پەيغەمبەر تاپشۇرۇۋالغان قانۇنغا ئاساسەن، شۇ كىشىنىڭ يېقىن ئۇرۇق-تۇغقانلىرى، ھەمجەمەتلىرىنىڭ ئۇنى ھۆرلۈككە چىقىرىپ قۇتقۇزۇش ھوقۇقى بار ئىدى. دېمەك، ئۇ سېتىۋالغۇچىغا ئادىل بىر باھادا پۇل بەرسىلا، ئۇ ئۇنىڭ ئۆز قېرىنداشنى ھۆر قىلىپ قۇتقۇزۇش ھوقۇقى بار ئىدى. ھوقۇقنى ئىشلىتىش ھەمجەمەتىنىڭ ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن بولاتتى، ئەلۋەتتە. ئۇ ھوقۇقنى ئىشلەتمەكچى بولسا، ھېچكىم ئۇنى توسالمايتتى. نائومى مۇشۇ يەردە: «بىزدىن خەۋەر ئېلىش مەسئۇلىيىتى بولغان يېقىن تۇغقانلىرىمىزدىن بىرى بار» دېمەكچى بولىدۇ.

21 موئاب قىزى رۇت يەنە: ــ ئۇ ماڭا يەنە: «مېنىڭ يىگىتلىرىم پۈتۈن هوسۇلۇمنى يىغىپ بولغۇچە ئۇلار بىلەن بىرگە بولغىن» دېدى، ــ دېدى.
22 نائومى كېلىنى رۇتقا: ــ ئەي قىزىم، بىرسىنىڭ ساڭا يامانلىق قىلماسلىقى ئۈچۈن[(15)] باشقىسىنىڭ ئېتىزلىقىغا بارماي، ئۇنىڭ دېدەكلىرى بىلەن بىللە چىقىپ ئىشلىسەڭ ياخشىدۇر، دېدى[(16)].
23 شۇنىڭ بىلەن ئارپا ۋە بۇغداي هوسۇلى يىغىلىپ بولغۇچە، رۇت بوئازنىڭ دېدەكلىرى بىلەن يۈرۈپ باشاق تەردى. ئۇ قېيىنئانىسى بىلەن بىللە تۇرۇۋەردى.

رۇتنىڭ خامانغا بېرىپ، بوئاز بىلەن كۆرۈشۈشى

3 1 شۇ كۈنلەردە، قېيىنئانىسى نائومى ئۇنىڭغا: ــ ئەي قىزىم، هال-ئەھۋالىڭنىڭ ياخشى بولۇشى ئۈچۈن، سېنىڭ ئارام-بەختىڭنى ئىزدىمەيمەنمۇ؟[(17)] 2 سەن دېدەكلىرى بىلەن ئىشلىگەن بوئاز بىزگە تۇغقان كېلىدۇ ئەمەسمۇ؟ مانا، بۈگۈن ئاخشام ئۇ خاماندا ئارپا سورۇيدۇ. 3 ئەمدى سەن يۇيۇنۇپ-تارىنىپ، ئۆزۈڭگە ئەتىرلىك ماي سۈرۈپ[(18)]، ئېسىل كىيىملىرىڭنى كىيىپ، خامانغا چۈشكىن؛ لېكىن ئۇ ئەر كىشى يەپ-ئىچىپ بولمىغۇچە، ئۆزۈڭنى ئۇنىڭغا كۆرسەتمىگىن. 4 ئۇ ياتقاندا ئۇنىڭ ئۇخلايدىغان يېرىنى كۆرۈۋال. ئاندىن سەن كىرىپ، ئاياغ تەرىپىنى ئېچىپ، شۇ يەردە يېتىۋالغىن. ئاندىن ئۇ ساڭا نېمە قىلىش كېرەكلىكىنى ئېيتىدۇ، ــ دېدى.
5 رۇت ئۇنىڭغا: ــ سەن نېمە دېسەڭ مەن شۇنى قىلىمەن، ــ دېدى.
6 ئۇ خامانغا چۈشۈپ، قېيىنئانىسى ئۇنىڭغا تاپىلىغاندەك قىلدى. 7 بوئاز يەپ-ئىچىپ، كۆڭلىنى خۇش قىلىپ چەشنىڭ ئايىغىغا بېرىپ ياتتى. ئاندىن رۇت شەپە چىقارماي كېلىپ، ئاياغ تەرىپىنى ئېچىپ، شۇ يەردە

---

15 ئىبرانىي تىلدا: «بىرسىنىڭ ساڭا ئۇچرىماسلىقى ئۈچۈن».
16 نائومىنىڭ بۇ ئاگاھ سۆزلىرى بىزگە «باتۇر هاكىملار» دەۋرىدىكى ئومۇمىي ئەھۋالنى ئايان قىلسا كېرەك.
17 نائومىنىڭ مۇشۇ «ئارام-بەخت» دېگىنى رۇتنى قايتىدىن ئۆي-ئوچاقلىق قىلىشنى كۆرسىتىدۇ.
18 ئىبرانىي تىلدا «مەسىھ قىلىپ» ياكى «مەسىھلەپ».

ياتتى. 8 يېرىم كېچىدە بوئاز چۆچۈپ[19]، ئالدىغا ئېڭىشكەندە[20]، مانا بىر
ئايال ئايىغىدا ياتاتتى!
9 كىم سەن؟! ــ دەپ سورىدى ئۇ.
رۇت جاۋابەن: ــ مەن خىزمەتكارىڭ[21] رۇت بولىمەن. سەن مېنىڭ
ھەمجەمەت-نىجاتكارىم[22] بولغىنىڭ ئۈچۈن خىزمەتكارىڭنىڭ ئۈستىگە
تونۇڭنىڭ ئېتىكىنى يېپىپ قويغايسەن[23]، ــ دېدى.
10 ئۇ جاۋابەن: ــ ئەي قىزىم، پەرۋەردىگاردىن بەخت-بەرىكەت
تاپقايسەن! سېنىڭ كېيىن كۆرسەتكەن ساداقەت-مېھرىبانلىقىڭ ئىلگىرى
كۆرسەتكىنىڭدىنمۇ ئارتۇقتۇر؛ چۈنكى سېنى ئىزدىگەن يىگىتلەر، مەيلى
كەمبەغەل بولسۇن، باي بولسۇن، ئۇلارنىڭ كەينىدىن كەتمىدىڭ[24]. 11 ئى
قىزىم، ئەمدى قورقمىغىن! دېگىنىڭنىڭ ھەممىسىنى ئورۇنداپ بېرىمەن؛

19 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى «تىترەپ كېتىپ». ھېچبولمىغاندا، بوئاز پۇتلىرىغا سوغۇق ئۇرۇلغاندا ئويغىنىپ كەتكەن بولسا كېرەك.

20 ياكى «ئۆرۈلگەندە».

21 «خىزمەتكارىڭ» ــ ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە باركى، ئىبرانيي تىلىدا «دېدەك»نى تەسۋىرلەيدىغان ئىككى سۆز بار. بۇ ئايەتتە رۇت ئورنىنى يۇقىرىراق كۆرسىتىدىغان سۆزنى ئۆزىگە ئىشلەتتى (13:2نى ۋە ئىزاھاتنى كۆرۈڭ).

22 «ھەمجەمەت-نىجاتكار» دېگەن ئۇقۇم توغرۇلۇق 2:20نى ۋە ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

23 رۇت ئېيتقان «تونىڭنىڭ ئېتىكىنى خىزمەتكارىڭنىڭ ئۈستىگە يېپىپ قويغايسەن» دېگەن ئىبارە: ــ «مېنى سايەڭنىڭ ئاستىغا ئالغىن، مېنى ئەمرىڭگە ئالغىن» دېگەننى ۋە ئۆزىنىڭ بوئازنىڭ ئايالى بولۇشقا رازى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. خۇدامۇ ئىسرائىلنى ئۆز قانىتى ئاستىغا ئالغانلىقى توغرۇلۇق شۇ سۆزنى قىلغان ــ «ئەز.» 16:8نى كۆرۈڭ.

24 بوئازنىڭ سۆزىگە قارىغاندا (شۈبھىسىزكى، ئۇ ھەم تىرىشچان ھەم چىرايلىق بولغاچقا) رۇتنى بىرقانچە يىگىت ئىزدەپ كەلگەن. لېكىن رۇت ئۆز مەيلىگە ئەگىشىپ ئۇلارنى تاللىماي، بەلكى ئورنىغا قېيىنئانىسى نائومىغا ياخشى بولسۇن دەپ رەھمەتلىك ئېرىگە «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولغان بوئازنىڭ پاناھلىقىنى ئىزدىگەن. شۇنىڭ بىلەن بوئاز رۇتنىڭ قىلغىنى توغرۇلۇق: «سېنىڭ كېيىن كۆرسەتكەن ساداقەت-مېھرىبانلىقىڭ ئىلگىرى كۆرسەتكىنىڭدىنمۇ ئارتۇقتۇر» دەيدۇ. رۇتنىڭ «ئىلگىرى كۆرسەتكەن (ساداقەت-مېھرىبانلىقى)» بولسا قېيىنئانىسىغا بولغان ساداقەتلىكىنى، ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ ئۆز يۇرتىنى تاشلاپ ئىسرائىللارنىڭ ئارىسىغا كەلگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. بوئازنىڭ «سەن كېيىن كۆرسەتكەن ساداقەت-مېھرىبانلىق» دېگىنى بولسا ئۆزىنى ئىزدىگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

چۈنكى پۈتكۈل شەھىرىمىزدىكى مۆتىۋەرلەر[25] سېنى پەزىلەتلىك ئايال دەپ بىلىدۇ.

12 دۇرۇس، ساڭا ھەمجەمەت-نىجاتكار بولغىنىم راست؛ لېكىن سېنىڭ مەندىن يېقىنراق يەنە بىر ھەمجەمەتىڭ بار. 13 ئەمدى كېچىچە بۇ يەردە قالغىن؛ ئەتە سەھەردە ئەگەر ئۇ ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىنى ئىشلىتىپ سېنى ئېلىشنى خالىسا، ئۇ ئالسۇن؛ لېكىن ھەمجەمەتلىك ھوقۇقى بويىچە سېنى ئالمىسا، پەرۋەردىگارنىڭ ھاياتى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، مەن ساڭا ھەمجەمەتلىك قىلىپ سېنى ئالاي. تاڭ ئاتقۇچە بۇ يەردە يېتىپ تۇرغىن! — دېدى.

14 ئۇ ئۇنىڭ ئايىغىدا تاڭ ئاتقۇچە يېتىپ، كىشىلەر بىر-بىرىنى تونۇغۇدەك بولۇشتىن بۇرۇن قوپتى. چۈنكى بوئاز: — بىر ئايالنىڭ خامانغا كەلگىنىنى ھېچكىم بىلمىسۇن، دەپ ئېيتقانىدى[26].

15 ئۇ يەنە رۇتقا: — سەن كىيگەن يېپىنچىنى ئېچىپ تۇرغىن، دېدى. ئۇ ئۇنى ئېچىپ تۇرۇۋىدى، بوئاز ئارپىدىن ئالتە كەمچەن كەملەپ بېرىپ[27]، ئۇنىڭ ئۆشنىسىگە ئارتىپ قويدى. ئاندىن ئۇ شەھەرگە كىردى.

16 رۇت قېيىنئاناسىنىڭ يېنىغا كەلدى. ئۇ: — ئەي قىزىم، سەن ھازىر كىم؟![28] — دەپ سورىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ قېيىنئانىسىغا ئۇ كىشىنىڭ قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسىنى دەپ بەردى. 17 ئۇ: — ئۇ بۇ ئالتە كەمچەن ئارپىنى ماڭا بەردى، چۈنكى ئۇ: «قېيىنئاناڭنىڭ يېنىغا قۇرۇق قول قايتىپ بارمىغىن» دېدى، — دېدى.

---

25 ئىبرانىي تىلىدا «خەلقىمىنىڭ شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىدىكى كىشىلەر» — قەدىمكى زاماندا «شەھەرنىڭ دەرۋازىسى» ئاقساقاللار ۋە مۆتىۋەرلەر ئولتۇرىدىغان جاي ئىدى؛ شۇ يەردە سوت ئېچىلاتتى. شۇڭا بوئازنىڭ سۆزىنىڭ تولۇق مەنىسى «مېنىڭ شەھىرىمدىكى بارلىق مۆتىۋەرلەر سېنى پەزىلەتلىك ئايال دەپ قارايدۇ».

26 ئىبرانىي تىلىدا «ئېيتقانىدى» ياكى «ئويلىغانىدى» دېگەن مەنە بىرلا سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. بىز بۇ يەردە «ئېيتقانىدى» دەپ تەرجىمە قىلدۇق.

27 «ئالتە كەمچەن» بەلكىم «ئالتە ئەفاھ»، يەنى 27-45 كىلوگرامنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

28 نائومى: «سەن ھازىر كىم؟» دېگەن سوئال بىلەن رۇتنىڭ ھازىرقى سالاھىيىتىنى سورايدۇ: ئۇ: «ھازىر سەن بوئازنىڭ ئايالى بولدۇڭمۇ-يوق؟» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.

18 نائومى: ــ ئەي قىزىم، بۇ ئىشنىڭ ئاخىرىنىڭ قانداق بولىدىغىنىنى بىلگۈچە مۇشۇ يەردە تەخىر قىلغىن؛ چۈنكى ئۇ ئادەم بۈگۈن مۇشۇ ئىشنى پۈتكۈزمەي ئارام ئالمايدۇ، دېدى.

بوئازنىڭ رۇتنى نىكاھىغا ئېلىشى، ھەمجەمەت-نىجاتكارلىق بۇرچىنى ئادا قىلىشى

4 1 بوئاز شەھەر دەرۋازىسىغا چىقىپ، شۇ يەردە ئولتۇردى. مانا، ئۇ ۋاقىتتا بوئاز ئېيتقان ھېلىقى ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىغا ئىگە كىشى كېلىۋاتاتتى. بوئاز ئۇنىڭغا: ــ ئەي بۇرادەر[29]، كېلىپ بۇ يەردە ئولتۇرغىن، دېۋىدى، ئۇ كېلىپ ئولتۇردى.
2 ئاندىن بوئاز شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرىدىن ئون ئادەمنى چاقىرىپ، ئۇلارغىمۇ: ــ بۇ يەردە ئولتۇرۇڭلار، دېدى. ئۇلار ئولتۇرغاندا 3 ئۇ ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىغا ئىگە كىشىگە: ــ موئابنىڭ سەھراسىدىن يېنىپ كەلگەن نائومى قېرىندىشىمىز ئەلىمەلەككە تەۋە شۇ زېمىننى ساتماقچى بولۇۋاتىدۇ. 4 شۇڭا مەن مۇشۇ ئىشنى ساڭا خەۋەرلەندۈرمەكچى ئىدىم، شۇنداقلا مۇشۇ يەردە ئولتۇرغانلارنىڭ ئالدىدا ۋە خەلقىمنىڭ ئاقساقاللىرىنىڭ ئالدىدا «بۇنى سېتىۋالغىن» دېمەكچىمەن. سەن ئەگەر ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىغا ئاساسەن ئالاي دېسەڭ، ئالغىن؛ ھەمجەمەتلىك قىلماي، ئالمايمەن دېسەڭ، ماڭا ئېيتقىن، مەن بۇنى بىلەي؛ چۈنكى سەندىن ئاۋۋال باشقىسىنىڭ ھەمجەمەتلىك ھوقۇقى بولمايدۇ؛ ئاندىن سەندىن كېيىن مېنىڭ ھوقۇقۇم بار، دېدى.

ئۇ كىشى: ــ ھەمجەمەتلىك قىلىپ ئۇنى ئالىمەن، دېدى.
5 بوئاز ئۇنىڭغا: ــ ئۇنداقتا يەرنى نائومىنىڭ قولىدىن ئالغان كۈنىدە

---

29 ئىبرانىي تىلىدا «ئەي، پالانچى-پوكونچى!» دېيىلىدۇ. بۇ ئادەم بەلكىم رۇت ۋە نائومىغا قارىتا ھەمجەمەتلىك بۇرچىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشنى رەت قىلغاچقا، ئۇ بۇ بايانىدا نامسىز قالغان بولسا كېرەك.

مەرھۇمنىڭ مىراسىغا ئۇنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان بىرەر ئەۋلادى قالدۇرۇلۇشى
ئۈچۈن مەرھۇمنىڭ ئايالى، موئاب قىزى رۇتنىمۇ ئېلىشىڭ كېرەك، ــ دېدى[30].
6 ھەمجەمەت كىشى: ــ ئۇنداق بولسا ھەمجەمەتلىك ھوقۇقۇمنى ئىشلىتىپ
ئېتىزنى ئالسام بولمىغۇدەك؛ ئالسام ئۆز مىراسىمغا زىيان يەتكۈزگۈدەكمەن.
ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىنى سەن ئۆزۈڭ ئىشلىتىپ، يەرنى سېتىۋالغىن؛ مەن
ئىشلىتەلمەيمەن[31]، دېدى.
7 قەدىمكى ۋاقىتلاردا ئىسرائىلدا ھەمجەمەتلىك ھوقۇقىغا ياكى
ئالماشتۇرۇش-تېگىشىش ئىشىغا مۇناسىۋەتلىك مۇنداق بىر رەسىم-قائىدە
بار ئىدى: ــ ئىشنى كەسمەك ئۈچۈن بىر تەرەپ ئۆز كەشىنى سېلىپ،
ئىككىنچى تەرەپكە بېرەتتى. ئىسرائىلدا سودا-سېتىقنى بېكىتىشتە مانا
مۇشۇنداق بىر ئۇسۇل بار ئىدى. 8 شۇڭا ھەمجەمەت ھوقۇقىغا ئىگە كىشى
بوئازغا: ــ سەن ئۇنى ئالغىن، دەپ، ئۆز كەشىنى سېلىۋەتتى[32].
9 بوئاز ئاقساقاللارغا ۋە كۆپچىلىككە: ــ سىلەر بۈگۈن مېنىڭ ئەلىمەلەككە
تەۋە بولغان ھەممىنى، شۇنداقلا كىليون بىلەن ماھلونغا تەۋە بولغان
ھەممىنى نائومىنىڭ قولىدىن ئالغىنىمغا گۇۋاھتۇرسىلەر. 10 ئۇنىڭ ئۈستىگە
مەرھۇمنىڭ نامى قېرىنداشلىرى ئارىسىدىن ۋە شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىدىن[33]

---

30 «لاۋ.» 25:25-34 ۋە 47-55گە، ۋە «قان.» 25:5-10غا قاراڭ. «رۇت» 4-باب، 6-12-ئايەتتىكى ئىشلارغا قارىغاندا، بەيت-لەھەمدە «پەرزەنتسىز قالغان قېرىندىشىنىڭ تۇل خوتۇنىنى ئېلىش» توغرىسىدىكى بەلگىلىمە بەجا كەلتۈرۈلۈۋاتقاندا، قوشۇمچە ماددىلار قوشۇلغان بولسا كېرەك (ئەسلىدىكى قانۇن بەلگىلىمىسى بويىچە، بىرسى پەرزەنتسىز ئۆلگەن بولسا، ئۇنىڭ ئاكىسى ياكى ئۇكىسى ئۇنىڭ مىراسىغا مىراسخور قالدۇرۇش ئۈچۈن تۇل خوتۇنىنى ئېلىش كېرەك ئىدى؛ بەيت-لەھەمدىكىلەر مۇشۇ بەلگىلىمىگە ئاكا-ئۇكىسىدىن باشقا بارلىق ئۇرۇق-تۇغقانلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالدۇ، دەپ قوشقان ئوخشايدۇ). «يار.» 38:8-10نىمۇ كۆرۈڭ.

31 بۇ كىشى بەلكىم: «ئەگەر رۇتتىن پەرزەنت كۆرسەم، ئۇلار مېنىڭ بالىلىرىم ھېسابلانمايدۇ؛ ھالبۇكى، ئۇلار باشقا ئايالىمدىن بولغان پەرزەنتلىرىم بىلەن تەڭ مېنىڭ مىراسىمغا ۋارىس بولۇشى مۇمكىن، شۇنىڭ بىلەن ئۆز پەرزەنتلىرىم ئېرىشىدىغان مىراسنىڭ ئۈلۈشى ئەسلىدىكىدىن ئازلاپ كېتىدۇ» دەپ ئويلىسا كېرەك؛ شۇڭا ئۇ «ئالمايمەن» دېگەن قارارغا كەلگەن.

32 بۇ كەشنى بوئاز ئېلىپ كېتىدۇ. ئۇ مەزكۇر سودا-سېتىققا ئىسپات بولىدۇ. كەش بەلكىم بىر پارچە يەرنىڭ تەۋەلىكىگە سىمۋول بولۇشى مۇمكىن ئىدى («قان.» 24:11 ۋە 7:25-10نى كۆرۈڭ).

33 ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە باركى، «شەھەرنىڭ دەرۋازىسى» قەدىمكى زامانلاردا ئاقساقاللار ۋە

ئۆچۈرۈلمەسلىكى ئۈچۈن مەرھۇمنىڭ مىراسىغا ئۇنىڭ نامى بولغان بىرەر
ئەۋلادى قالدۇرۇلسۇن ئۈچۈن ماھلوننىڭ ئايالى، موئاب قىزى رۇتنى خوتۇنلۇققا
ئالدىم. سىلەر بۈگۈن بۇنىڭغا گۇۋاھتۇرسىلەر، دېدى.
11 دەرۋازىدا تۇرغان ھەممە خەلق بىلەن ئاقساقاللار: — بىز گۇۋاھتۇرمىز.
پەرۋەردىگار سېنىڭ ئۆيۈڭگە كىرگەن ئايالنى ئىسرائىلنىڭ جەمەتىنى بەرپا
قىلغان راھىلە بىلەن لېياھ ئىككىسىدەك قىلغاي[34]؛ سەن ئۆزۈڭ ئەفراتاھ

بوئاز رۇتنى ئۆز ئەمرىگە ئىلىشى ئارقىلىق يەرنى قايتۇرۇپ سېتىۋالدۇ

جەمەتى ئىچىدە باياشات بولۇپ، بەيت-لەھەمدە نام-ئىززىتىڭ زىيادە بولغاي؛
12 پەرۋەردىگار ساڭا بۇ ياش چوكاندىن تاپقۇزىدىغان نەسلىڭ تۈپەيلىدىن
سېنىڭ جەمەتىڭ تامار يەھۇداغا تۇغۇپ بەرگەن پەرەزنىڭ جەمەتىدەك
بولغاي! — دېدى.

مۆتىۋەرلەر ئولتۇرىدىغان جاي ئىدى.
34 راھىلە ۋە لېياھ ياقۇپنىڭ ئىككى ئايالى بولۇپ، كۆپ پەرزەنت كۆرگەن.

پادىشاھ داۋۇت بوئاز بىلەن رۇتنىڭ ئەۋلادىدۇر

13 ئاندىن بوئاز رۇتنى ئەمرىگە ئېلىپ، ئۇنىڭغا يېقىنلىق قىلدى. پەرۋەردىگار
ئۇنىڭغا شاپائەت قىلىپ، ئۇ ھامىلىدار بولۇپ بىر ئوغۇل تۇغدى. 14 قىز-
ئاياللار نائومىغا: ــ ئىسرائىلنىڭ ئارىسىدا ساڭا ھەمجەمەت-نىجاتكار
نەسلىنى[35] ئۈزۈپ قويمىغان پەرۋەردىگارغا تەشەككۈر-مەدھىيە قايتۇرۇلسۇن!
شۇ نەسلىڭنىڭ نامى ئىسرائىلدا ئىززەت-ئابرۇيلۇق بولغاي! 15 ئۇ ساڭا
جېنىڭنى يېڭىلىغۇچى ھەم قېرىغىنىڭدا سېنى ئەزىزلىغۇچى بولىدۇ؛ چۈنكى
سېنى سۆيىدىغان، ساڭا يەتتە ئوغۇلدىن ئەۋزەل بولغان كېلىنىڭ ئۇنى تۇغدى،
ــ دېدى.

16 نائومى بالىنى ئېلىپ، باغرىغا باستى ۋە ئۇنىڭغا باققۇچى ئانا بولدى[36]. 17
ئۇنىڭغا قوشنا بولغان ئاياللار «نائومىغا بىر بالا تۇغۇلدى» دەپ، ئۇنىڭغا ئىسىم
قويدى. ئۇلار ئۇنىڭغا «ئوبەد»[37] دەپ ئات قويدى. ئۇ يەسسەنىڭ ئاتىسى
بولدى، يەسسە داۋۇتنىڭ[38] ئاتىسى بولدى.

داۋۇت پادىشاھ، يەنى داۋۇت پەيغەمبەرنىڭ نەسەبنامىسى

18 پەرەزنىڭ نەسەبنامىسى تۆۋەندىكىدەكتۇر: ــ پەرەزدىن ھەزرون تۆرەلدى، 19
ھەزروندىن رام تۆرەلدى، رامدىن ئاممىناداب تۆرەلدى، 20 ئاممىنادابتىن ناھشون
تۆرەلدى، ناھشوندىن سالمون تۆرەلدى، 21 سالموندىن بوئاز تۆرەلدى، بوئازدىن
ئوبەد تۆرەلدى، 22 ئوبەدتىن يەسسە تۆرەلدى ۋە يەسسەدىن داۋۇت تۆرەلدى.

---

35 شۇ «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولسا تۇغۇلغان بالا ئۆزىدۇر. 15-ئايەتنى كۆرۈڭ.

36 «باققۇچى ئانا» ــ بەلكىم قانۇن جەھەتتىن بالىنىڭ ئاتاق ئانىسى بولغانلىقىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

37 «ئوبەد» ــ «قۇل»، «خىزمەتكار» دېگەن مەنىدە.

38 «داۋۇت» ــ داۋۇت پادىشاھ.

قوشۇمچە سۆز

بىز «روۇت» دېگەن كىتابنى ئوقۇغىنىمىزدا،ئۇنى «باتۇر ھاكىملار» دېگەن تارىخ بىلەن سېلىشتۇرۇپ ئوقۇساق پايدىلىق بولىدۇ. ئىككى تارىخ ئوخشاش بىر دەۋرنى بايان قىلغان. لېكىن كۆپ جەھەتلەردىن ئىككى تارىخنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى پەرقلەر ئىنتايىن چوڭ.

«باتۇر ھاكىملار» بىلەن «روۇت» دېگەن كىتابنىڭ سېلىشتۇرمىسى: -

(ئا) «باتۇر ھاكىملار»دا تارىخقا مۇناسىۋەتلىك شەخسلەر ئىنتايىن كۆپ؛ «روۇت»تا ئىنتايىن ئاز.
(ئە) «باتۇر ھاكىملار» بىرقەدەر ئۇزۇن كىتاب؛ «روۇت» بولسا ئىنتايىن قىسقا.
(ب) «باتۇر ھاكىملار»دا پۈتكۈل ئىسرائىل خەلقى ۋە زېمىنىنىڭ ئىشلىرى يېزىلغان؛ «روۇت»تا پەقەت كىچىككىنە بىر شەھەردىكى ئىشلار يېزىلغان.
(پ) «باتۇر ھاكىملار»نىڭ تارىخى 300 يىللىق بىر مەزگىلنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ؛ «روۇت» پەقەت بىر ئەۋلادنىڭ ئىشلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.
(ت) «باتۇر ھاكىملار»نىڭ تارىخىدا قىرغىنچىلىق، باسقۇنچىلىق، بىر كېنىزەكنىڭ جەسىتىنىڭ پارچە-پارچە قىلىنىشى، ئىچكى ئۇرۇش، رەزىل كاھىنلار قاتارلىقلار بايان قىلىنغان. بۇ ۋەقەلەرنىڭ بەزىلىرى يۈز بەرگەن بىنيامىن زېمىنى بەيت-لەھەم شەھىرىگە پەقەت ئۈچ-تۆت كىلومېتىر كەلسىمۇ، لېكىن «روۇت»تا خاتىرىلەنگەن ئىشلار «باتۇر ھاكىملار»دا خاتىرىلەنگەن ئىشلارغا مۇتلەق ئوخشىمايدۇ.

بۇ ئىككى كىتابنى سېلىشتۇرۇپ ئوقۇش ئارقىلىق بىز مۇنداق ئاددىي بىر ساۋاقتا ئىگە بولىمىز: — گەرچە ئۆز دەۋرىمىزدىكىلەرنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك قايتا-قايتا گۇناھ قىلىشقا بېرىلغان «گۇناھنىڭ دەۋرلىكى»گە چۈشۈپ قېلىشقان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭغا ئەگىشىپ ئەگىشىشكە مەجبۇرلانغان ئەمەسمىز. بىز خۇدادىن ئەيمىنىپ، ئۇنى ئىزدىسەك، ھاياتىمىز ئەتراپىمىزدىكىلەردىن تولىمۇ پەرقلىق بولالايدۇ.

ئەلمەلەكنىڭ ئىسرائىلنى تەرك قىلىش قارارى

ئەگەر ئەلمەلەك ۋە نائومى ئەجدادى ئىبراھىمنىڭ ئائىلىسىدىكى تارىختىن ساۋات-ئىبرەت ئالغان بولسا، ئۇزۇق-تۈلۈك تاپىمىز دەپ خۇدا ئىسرائىل خەلقىگە ئاتا قىلغان زېمىندىن چىقىپ كېتىشنىڭ دائىم چاتاقلارنى پەيدا قىلىدىغانلىقىدىن ئىبارەت ساۋاقنى بىلگەن بولاتتى. ئىبراھىم، ئىسھاق ۋە ياقۇپلارنىڭ تارىخلىرىنىڭ ھەممىسى بۇ ئىشقا گۇۋاھلىق بېرىدۇ. خۇدا ئۆز خەلقىگە «سىلەرگە ياخشى زېمىننى ئاتا قىلىمەن» دېگەن ۋەدىنى قىلغانىكەن، ئۇنىڭ شۇ يەردە ئولتۇراقلاشقان ئىسرائىللارنى بېقىشى تۇرغان گەپ ئىدى. ئەمما مەزكۇر تارىختا ئەلمەلەكنىڭ زېمىندىن ئايرىلىشى توغرۇلۇق پەرۋەردىگاردىن يول سورىغانلىقى ھەققىدە ھېچقانداق سۆز يوق؛ قارىغاندا، ئۇنىڭ بۇ پىلانىنى خۇدادىن ئەمەس، بەلكى پۈتۈنلەي بىر «ئىنسانىي پىلان» دېگىلى بولىدۇ. قەھەتچىلىكتە ئۇلار پەرۋەردىگاردىن يول سورىغان بولسا، شۈبھىسىزكى، خۇدا بۇنىڭ مەلۇم بىر يول ئارقىلىق ئۇلارغا يۈرگۈزگەن «تەربىيىلىك جازا»سىنىڭ بىر قىسمى ئىكەنلىكىنى، شۇنىڭدەك ئۆز خەلقى ئۆزىگە قاراپ توۋا قىلىپ قايتىپ كەلسە، ئۇلارغا ئۇزۇق-تۈلۈكنىڭ بولىدىغانلىقىنى كۆرسەتكەن بولاتتى (خۇدانىڭ شۇنداق «تەربىيىلىك جازا»لىرى توغرۇلۇق «كىرىش سۆز»ىمىز ۋە «باتۇر ھاكىملار»دىكى «قوشۇمچە سۆز»نىمۇ كۆرۈڭ).

ئەمەلىيەتتە ئۇلارنىڭ قارارى ئەھۋالنى تېخىمۇ بەتتەرلەشتۈردى. ئۇلارنىڭ «ئىنسانىي پىلان»ى ئۆزلىرىنى ئازاب-ئوقۇبەتتىن ۋە ئۆلۈمدىن قۇتقۇزمىدى.

ھالبۇكى، خەقنىڭ نەزىرى چۈشمەيدىغان يوقسۇل بىر ئايالنىڭ قارارى بۇ ئائىلىنىڭ پۈتۈن ئەھۋالىنى ئۆزگەرتىدۇ. نائومى پەلەستىنگە (قانائانغا) قايتىشنى قارار قىلغاندىن كېيىن، رۇت ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ بېرىشنى نىيەت قىلىدۇ؛ نەتىجىدە، ئۇ ئاخىرىدا رەببىمىز ئەيسا مەسىھنىڭ ئەجدادى بولۇشقا مۇيەسسەر بولىدۇ. ماتتا تەرىپىدىن پۈتۈلگەن مەسىھنىڭ نەسەبنامىسىدا رۇت تىلغا ئېلىنىدۇ؛ يەھۇدىي خەلقىنىڭ ئەنئەنىلىرى بويىچە نەسەبنامىلەردە پەقەت ئەرلەرنىڭ ئىسىملىرىلا خاتىرىلىنىدۇ («مات.» 5:1)؛ رۇت ئايال ھەم موئابلىق بولۇپ، يەھۇدىي بولمىسىمۇ، يەنىلا شۇ نەسەبنامىدا تېپىلىدۇ.

«رۇت»تا كۆرۈنگەن ئىسىملارنىڭ مەنىلىرى

«ئەلىمەلەك» – «مېنىڭ خۇدايىم پادىشاھدۇر». گەرچە ئۇنىڭ شۇنداق ياخشى ئىسمى بولسىمۇ، ئەلىمەلەك خۇدانىڭ ئىسرائىلنىڭ پۈتكۈل زېمىنىغا ئىگە ئىكەنلىكىنى، ئۆزىدىن قورقانلارنى ساقلايمەن دېگەن ۋەدىلىرىدە تۇرىدىغانلىقىنى چىڭ تۇتمىغان ئوخشايدۇ.

«نائومى» – «يېقىملىق»، «كۆڭۈللۈك» دېگەن مەنىدە. نائومىنىڭ ئۆز ئىسمى توغرۇلۇق ئاچچىق سۆزلىرىنى 1:20دە كۆرۈڭ. ئەمما ئاخىرقى ھالىتىدىن ئۇنىڭ ئىسمى ھەقىقەتەن جىسمىغا لايىق بولدى.

ئەلىمەلەكنىڭ ئىككى ئوغلىدىن: – «ماھلون» – «بىمار»، «ئاغرىق» دېگەننى، «كىلىيون» – «ئاجىز»، «زەئىپ»، «بوش» دېگەننى بىلدۈرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىسىملىرى دەرۋەقە ياكى ئۇلارنىڭ جىسمانىي ھالىنى ياكى بەلكىم بىشارەتلىك ھالدا ئۇلارنىڭ «ئىمان-ئىشەنچى ئاجىز» دېگەن روھىي ھالىتىنى سۈپەتلىگەن بولسا كېرەك.

«رۇت» – «دوستلۇق» ياكى «دوست» دېگەننى بىلدۈرىدۇ. رۇت دەرۋەقە ئىنتايىن سادىق دوست ئىدى.

«ئورپاھ» – «جەرەن» دېگەن مەنىدە بولۇشى مۇمكىن.

«بوئاز» – بەلكىم «ئۇنىڭدا كۈچ بار» ياكى «چاققانلىق»، «يۈرۈشلۈك» دېگەن مەنىدە. بۇ ئىككى تەرەپ دەرۋەقە ئۇنىڭدا كۆرۈنەرلىكتۇر. بوئازنىڭ ئانىسى (سالموننىڭ ئايالى) يېرىخودىكى «پاھىشە ئايال راھاب» ئىدى («يەشۇئا» 2-باب، 6:17، 23، «مات.» 1:5، «ئىبر.» 11:31نى كۆرۈڭ). بوئاز بىرسىنىڭ ياقا يۇرتتا مۇساپىر بولغاندىكى قىيىنچىلىقىنى ئوبدان چۈشەنگەن.

مۇئەللىپىنىڭ كىتابنى يېزىشتا نېمە مەقسەتلىرى بار؟

مۇئەللىپىنىڭ (ۋە شۇنىڭدەك خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ، ئەلۋەتتە) كىتابدا بولغان مەقسەتلىرى تۆۋەندىكىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، دەپ ئىشىنىمىز: –

(1) داۋۇت پادىشاھنىڭ يەھۇدانىڭ نەسلى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش؛

(2) خۇداسىزلىق بىر دەۋردە خۇداغا ئىتائەتمەن ۋە ئىخلاسمەن بولۇشقا

مۇمكىنچىلىك بولىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاش؛ خۇدانىڭ «قالدىسى» ئۆزگە سادىق تۇرۇۋېرىدۇ.

(3) «ھەمجەمەت-نىجاتكار» دېگەننىڭ رولىنى بايان قىلىش. بۇنىڭ مۇھىملىقى دەل شۇكى، تەۋرات ھەم ئىنجىلدا خۇدانىڭ ئۆزى ئۇنىڭ ئەۋەتكەن مەسىھى ئارقىلىق ئىسرائىلغا، ئاندىن پۈتكۈل دۇنياغا «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولىدىغانلىقى كۆرسىتىلىش؛

(4) داۋۇتنىڭ جەمەتىنىڭ تارىخىنى كۆرسىتىش.

«رۇت»نىڭ ئاخىرقى ئايەتلىرىدىن قارىغاندا، ئېنىقكى، كىتاب ئۇنىڭدا تەسۋىرلەنگەن ۋەقەلەردىن ئاز دېگەندە ئۈچ دەۋردىن كېيىن ھازىرقى شەكلىدە يېزىلغان. شۈبھىسىزكى، مەزكۇر كىتاب يېزىلغان ۋاقىتقىچە، بۇ ئىشلار بوئاز جەمەتى ئۈچۈن ئىنتايىن قەدىرلەنگەن بىر ئائىلە تارىخى بولۇپ كەلگەن. ئەمما كىتابنىڭ داۋۇت تەختكە ئولتۇرۇشتىن بۇرۇن يېزىلغانلىقى يەنە ئېنىق؛ چۈنكى 17:4دە «ئۇ (ئوبەد) يەسسەنىڭ ئاتىسى بولدى؛ يەسسە پادىشاھ داۋۇتنىڭ ئاتىسى بولدى» دېمەي، بەلكى «ئۇ (ئوبەد) يەسسەنىڭ ئاتىسى بولدى؛ يەسسە داۋۇتنىڭ ئاتىسى بولدى» دەپ يېزىلغاندۇر.

تەۋراتتىكى «سامۇئىل» دېگەن تارىخنى ئوقۇغانلار ئىسرائىلنىڭ بىرىنچى پادىشاھى بىنيامىن قەبىلىسىدىن بولغان سائۇل ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. ھالبۇكى، سائۇل ھۆكۈم سۈرۈش ۋەزىپىسىنى ياخشى باشلىغان بولسىمۇ، ئۇ ئاخىرىدا ۋاپاسىزلىق تۈپەيلىدىن خۇدا تەرىپىدىن پادىشاھلىقىدىن چەتكە قېقىلىدۇ. سامۇئىل پەيغەمبەر ئاستىرتىن داۋۇتنى كەلگۈسى پادىشاھ بولۇشقا مەسىھلەيدۇ («1سام.» 16-باب). سائۇل ۋاپات بولغاندىن كېيىن ئىسرائىل خەلقى داۋۇتنى ھەقىقىي يەھۇدىي ئەمەس» دەپ قارشى مۇمكىن ئىدى؛ چۈنكى ئۇنىڭ نەسەبنامىسىدە «يەھۇدىي بولمىغان» ئىككى ئايال، يەنى «پاھىشە راھاب» ۋە «موئاب قىزى رۇت» بار ئىدى. شۇڭا بەزىلىرى داۋۇتنىڭ پادىشاھ بولۇشىنى قوبۇل قىلىشقا قارشى پىكىردە بولغان بولۇشى مۇمكىن ئىدى. ئۇلاردىن بەزىلىرى دەرۋەقە سائۇلنىڭ ئوغلى ئىشبوشەتكە ئەگەشكەن («2سام.» 8-10-باب). شۇنىڭ ئۈچۈن مۇمكىنچىلىكى باركى، سامۇئىل پەيغەمبەر خەلقنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالنى ۋە بوئاز جەمەتىدىكىلەرنىڭ ھەقىقىي پەزىلەتلىرىنى بىلىپ يېتىشى ئۈچۈن «رۇت» دېگەن مەزكۇر تارىخنى يازغان؛ ئەمەلىيەتتە بوئاز

ۋە رۇتنىڭ يۈكسەك ئەمەللىرى بىنيامىن قەبىلىسىدىكىلەرنىڭ (يەنى سائۇلنىڭ جەمەتىدىكىلەرنىڭ) دەھشەتلىك تارىخى («باتۇر ھاكىملار»دا خاتىرىلەنگەن) بىلەن سېلىشتۇرغاندا، پۈتۈنلەي ئوخشىمايدۇ.

«باتۇر ھاكىملار» ۋە «رۇت»نىڭ داۋۇتنىڭ پادىشاھ بولۇشىدىن ئىلگىرى يېزىلغانلىقىغا يەنە كىچىك بىر پارچە ئىسپات بار. «باتۇر ھاكىملار»دىكى 1-بابتا، «لېكىن بىنيامىنلار بولسا يېرۇسالېمدا ئولتۇرۇۋاتقان يەبۇسىيلارنى قوغلاپ چىقىرىۋېتەلمىدى؛ شۇڭا تا بۈگۈنگىچە يەبۇسىيلار بىنيامىنلار بىلەن يېرۇسالېمدا بىللە تۇرماقتا» دېيىلىدۇ («ھاك.» 21:1). ھالبۇكى، داۋۇت پادىشاھ بولۇپ تىكلەنگەندىن كېيىن دەسلەپكى ئەمەللىرىنىڭ بىرى يېرۇسالېمنى ئىشغال قىلىپ، ئۇنى پايتەختى قىلىشتىن ئىبارەت ئىدى («2سام.» 6:5-7). شۇنىڭ ئۈچۈن مەزكۇر كىتابلار شۇ ۋەقەدىن ئىلگىرى، ئەمما داۋۇت ئاللىقاچان مەشھۇر بولۇپ قالغان بىر مەزگىلدە (بەلكىم سامۇئىل پەيغەمبەر تەرىپىدىن) يېزىلغان بولسا كېرەك.

(5) خۇدانىڭ مېھىر-شەپقىتىنىڭ «يەھۇدىي ئەمەسلەر» («يات ئەللەر»، «تائىپىلەر»)نى ئۆز ئىچىگە ئالغانلىقىنى ئىسپاتلاش.

(6) مەسىھنىڭ «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولىدىغانلىقىغا بىر خىل «بېشارەتلىك تارىخ» ياكى «بېشارەتلىك رەسىم»نى كۆرسىتىش.

مەسىھ ئەيسانىڭ بارلىق ئىنسانلارغا «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولۇشى

تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ خۇدانى «ھەمجەمەت-نىجاتكار» (ئىبرانىي تىلىدا «گوئېل») دەپ كۆرسىتىشىنىڭ ئۆزى ئادەمنى ئىنتايىن ھەيران قىلارلىق ئىشتۇر. چۈنكى خۇدا قانداقمۇ ئىنسانغا «ھەمجەمەت» ياكى «تۇغقان» بولسۇن؟ مەسىلەن، «ئايۇپ» 25:19دە مۇنداق دېيىلىدۇ: —

«مەن شۇنى بىلىمەنكى، ئۆزۈمنىڭ ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچىم ھاياتتۇر،
ئۇ ئاخىرەت كۈنىدە يەر يۈزىدە تۇرۇپ تۇرىدۇ!»

بىز بولۇپمۇ «رۇت» دېگەن كىتاب ئارقىلىق «ھەمجەمەت نىجاتكار» بولۇش ئىشى

توغرۇلۇق تېخىمۇ خەۋەردار بولغاچقا، ئايۇپ پەيغەمبەرنىڭ بۇ بېشارىتىنى: «مېنىڭ ئەرشتە بىر يېقىنىم، ماڭا تۇغقان بولغان بىرسى بار؛ ئۇ ماڭا تۇغقان بولغاچقا مېنى قۇتقۇزۇشقا رازى بولىدۇ؛ ئۇ ئاخىرقى زاماندا كېلىپ، خۇدانىڭ ھۆكۈملىرىنى سۈرۈپ، بارلىق ئىشنى سوراپ ھەممىسىنى دۇرۇس قىلىدۇ!» دېگەندەك چۈشەنسەك بولىدۇ.

رەببىمىز ئەيسا مەسىھ ئەرشتىن كېلىپ، ئىنسان بولۇپ تۇغۇلغاچقا («يۇھ.» 14:1)، ئۇ پۈتكۈل ئىنسانىيەت ئۈچۈن «ھەمجەمەت-نىجاتكار» بولۇش ئورنىنى ئالىدۇ.

«ھەمجەمەت نىجاتكار»نىڭ مەلۇم بىر تۇغقىنىنى قۇللۇقتىن قۇتقۇزۇشى ئۈچۈن تۆۋەندىكى سالاھىيەتلىرى بولۇشى كېرەك: —

(1) ئۇنىڭ يېقىن تۇغقىنى بولۇشى كېرەك؛

(2) ھۆرلۈك بەدىلىنى تۆلەشكە رازى بولۇشى كېرەك؛

(3) ئۇنىڭدا ھۆرلۈك بەدىلى بولۇشى كېرەك ۋە ئۇنى نەق مەيداندا تۆلىيەلەيدىغان بولۇشى كېرەك!

(4) ئۆزى ئەركىن كىشى بولۇشى كېرەك (ئۇنى توسىدىغان ياكى ئۇنىڭغا چاپلىشىۋالىدىغان باشقا بىر ئىش ياكى ئەھۋال بولماسلىقى كېرەك)؛

ئىنجىلنى ئوقۇغاندا، ئوقۇرمەنلەر رەببىمىز ئەيسا مەسىھنىڭ بۇ سالاھىيەتلىرىنىڭ ھەممىسى بار بولغانلىقىنى كۆرەلەيدۇ. بوئاز «ھەمجەمەت-نىجاتكار»لىق ئىشىنى ئادا قىلىشى بىلەن ئۇ يەھۇدىي بولمىغان رۇتنى خۇدانىڭ خەلقىنىڭ تەۋراتتىكى «نىجاتلىق تارىخ»نىڭ بىر قىسمى قىلىپ كىرگۈزىدۇ. مەسىھ ئەيسا «ھەمجەمەت-نىجاتكار»لىق ئىشىنى ئادا قىلىشى بىلەن يەھۇدىي بولمىغان بىزلەرنى (ئىشەنگەن بولساق) خۇدانىڭ خەلقىنىڭ تولۇق ھەم مەڭگۈلۈك «نىجاتلىق تارىخ»ىنىڭ بىر قىسمى قىلىپ كىرگۈزىدۇ. بوئاز ۋە رۇتنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى «ئاشىق-مەشۇقلۇق تارىخ» بولسا مەسىھ بىلەن ئۇرغۇنلىغان «يات ئەللىكلەر»دىن تەركىب تاپقان جامائەتنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى چوڭقۇر مېھىر-مۇھەببەت ۋە مۇناسىۋەتنى كۆرسىتىدىغان ئاجايىب بىر رەسىم بولىدۇ. شۇنىڭدەك ئەمەلىيەتتە، پۈتكۈل مۇقەددەس كىتابنى خۇدانىڭ ئۆز خەلقى بولغان جامائەتكە چوڭقۇر مېھىر-مۇھەببىتىنى ئايان قىلغان، «قوزىنىڭ توي زىياپىتى» بىلەن ئاخىرلىشىدىغان بىرخىل «رومانتىك ھېكايە» دېگىلى بولىدۇ («ۋەھ.» 9:19، 9:21-27).